

שלא כרוב הקטעים הניתנים להלן, אשר חלים כל אחד על מעמד או שלב מסוים, יש בדברים המובאים כאן — קטעי מאמרו של שאול אביגור, ממניחי היסוד לכוה-לוחם עברי עצמאי — משום סקירה כוללת על תקופת ההגנה-העברית, בטרם-היות-צה"ל.

שאול אביגור (מאירוב)

מבט לאחור*

לזכר חברי ההגנה ותכרותיה — אשר עמנו יחד עמלו, נאבקו, לחמו וקיוו. היו זכאים — ולא זכו.

לנו בארץ. ודאי שגם „השומר“ לא התחיל יש מאין, וגם הוא ינק משרשים קודמים. גם אם לא נרחיק לאחור הרי מכל מקום ינק „השומר“ (בדרך בלתי אמצעית) מהמסורת של „ההגנה העצמית“ היהודית בארצות מזרח-אירופה בתקופת ההתעוררות הלאומית והסוציאליזם של עמנו. ומאידך, הפך אח"כ מפעל „השומר“ וההגנה לערך אהיר לגבי הגולה. ערך מחנך, מאיר ומעודד.

במאבק עז ונמרץ בתוך הישוב ובתוך המציאות הפרועה בארץ, בסערה ובקרבת יקרים כבש „השומר“ את מקומו בשדה הבטחון בארץ; לא פשוט וקל היה המעבר מ„השומר“ לארגון הגנה; כמו שלא פשוט וקל וחלק היה המעבר מההגנה לצבא ההגנה לישראל אשר קם בסערת מלחמת-החירות; וכפי שמורכב ונפתל הנהו — ועוד יהיה — שלב המעבר לצבא ההגנה העתידי של מדינת ישראל. וטוב שנדע הדברים כפי שהם: הנהו מהוים חור ליות בשרשרת הגנה אחת, ואחת השאלות הפנימיות החשובות היא: הידע הדור הבא לרשת את מיטב הירדשה, את תמצית הירדשה מדורות ההגנה הקודמים, כפי שידע לרשת (במידה מסוימת) — מכל מקום) — דורנו זה, ואני מקשה לשאול: הידע לרשת וגם להמחיש בחיים? חושב אני שאין זו שאלת כבוד בלבד, כבוד לקודמינו. יש לכך גם חשיבות מיוחדת, חשיבות „מעשית“ כלפי העתיד. מיוזג הדורות של התגנה מיוזג החידוש שבכל הדור

במשך כל השנים שעברו עלינו היה ארגון ההגנה שלנו מעין אחות אחים ואחיות, משפחה אחת הקשורה בקשרי עמל, קשרי חיים, קשרי דם וחזון. איני רוצה להתעלם אף לרגע מהקשיים הפנימיים שהיו בתוכנו, גם ברגע זה איני סבור שיש לנו צורך לטשטש אותם. אך מעבר לכל הקשיים, חילוקי הדעות, המריבות, הפרישות והאיחודים, היינו מחנה אחד, ויותר מזה: משפחה אחת, אחות-הגנה אחת. היינו חשוקים וחבוקים בחישוקים של חיים ומות.

ברגעים האלה, ובעיקר ברגעים האלה, איננו יכולים שלא לזכור כי במשך שלושים שנה אלה שיפלנו ממיטב האחים והבנים, מהמיטב שבמיטב, עצם מעצמינו ובשר מבשרנו; — אלה אשר הגורל העיור (האמר גם עיור?) הקדים להפריד בינינו וביניהם.

וישנה הרגשה שדוקא עכשיו, באמצע הדרך, כאשר סולקו רבים מהקשיים שהיו בעבודתנו, קיים הצורך — כמו לאותו הלך ההולך בדרך רחוקה ולא סלולה, — לעמוד רגע קט, לשאוף רוח ולסקור את הדרך שעברנו בה כדי לאסוף כוח לימים הבאים.

*

— ההגנה, ארגון ההגנה, לא התחיל יש מאין. רמותי בראשית דברי שירשנו ירושה מפור ארת מ„השומר“ ומהתחלות הגנה האחרות שקדמו

* בעקבות דברי-פתיחתי בכנס הראשון של חברי ההגנה במדינת-ישראל (י"ג אייר תש"ט—15.5.1949).

ע"י ההגנה בתנאי-מחותר מצרים ודלות-אמצעים חונקת. התחלות שצידנו (אכן במידה בלתי מספיקה) בפצצות-יד (פרימיטיביות ואח"כ משוכללות), פצצות-רובה, מוקשים, סטנים, מרגמות של שנים ושלי-שה אינטש, תחמושת, חמרי-נפץ, מכוניות משוריות פרימיטיביות, וכ"ו וכ"ו. נשק שהועיל רבות — הצייל רבות — בימי מאורעות ובימי מלחמת החירות. היו אלה התחלות (נסיונות שהצליחו ורבים — אולי רובם — שלא הצליחו) — שהניחו יסוד לתעשיתנו הצבאית הנוכחית ולפיתוחה בימים הבאים.

והנה הפעולה החינוכית-התרבותית בקרב ההגנה: פעולת ההסברה הכללית בכתב ובעל-פה ובסמינר-יונים, והנסיונות להעלות את הרמה המקצועית-הצבאית לא רק ע"י קורסים מקומיים ומרכזיים מדרגות שונות, כי אם גם ע"י ספרות מקצועית מקורית ומתורגמת. התחלנו בספרות מקצועית אלמנטרית הנוגעת לנשק הקל ולתרגילי-סדר. נזכור בהודמנוח זו את ספריית "לנוטר" שהניחה את היסוד לספרייה המקצועית-הצבאית בספרות העברית. היתה דאגה לטרמינולוגיה העברית, לקביעת המונחים הדרושים בשטח הצבאי. בסוף שנת 1939 החלו להופיע קבצי "מערכות", המוסיפים לתופיע גם כיום כבטאון הרשמי של צבא הגנה לישראל. החטיבות השונות, ובשורה הראשונה — הפלמ"ח, פיתחו פעולה ספרותית ענפה, חיה ותוססת בשטחים כלליים ומקצועיים.

נזכור כאן את הקשרים עם הסתדרויות הנוער והספורט, את ייסודם וטיפוחם של גדודי הנוער (הגדנ"ע) והתג"ם. את המאמץ המתמיד לשתף את הנוער והאשה בכל שטחי ההגנה — ועד קצה גבול יכולתה הפיסית — ואת בלחץ מתמיד רוחם מצד הנשים עצמן.

אל בשכח שגם ראשיתו של חיל-האוויר — בחיק ההגנה, אנשי חיל-האוויר לא צמחו מאליהם: הצמחנו אותם. היו גם התחלות מסויימות בשטח הפעולה הימית (פליים).

נעשתה ראשית הפעולה בתכנון ההגנה על ידי שוב. ראשיתו — פרימיטיבית ביותר, אולם אח"כ עברנו לשלבים מתקדמים יותר של תכנון ארצי כולל — שהושקעה בו עבודת מחשבה מאומצת של טובי חברינו. תכנון שהתבסס על ניצול כל כוחות ההגנה לחסיבותיה: החיים (חיל-המשמר), הח"ש (חיל-השדה), הפלמ"ח, השירותים, המשמר האזורי וכ"ו, וכמו כן על ניצול היחידות הליגאליות. מקשייה הגדולים של עבודת תכנון היו החסר

רות, אפשרות ההפראה ההודית — אין זו רק חובת כבוד כלפי קודמינו, אלא היא הכרחית לעצם מפעל ההתגוננות של מדינת-ישראל בעתיד. — — —

*

— — — בכל פינה שנפנה אליה: בעצם ארגון היושבים להגנתם: בארגון כלל-הישוב להגנתו; בהקמת יחידות ההגנה בכפר ובעיר; באימון הצבאי באותה הרמה שניתן להקנותה בתנאי-מחותר; בהקמת קאדרים של מדריכים ומפקדים; בניצול — עד קצה גבול היכולת — של אפשרויות-האימון בתחומי המסגרות הליגאליות שכבשנו אותן מידי השלטון הבריטי; בירושה שירשנו מהגדודים שקמו בימי מלחמת העולם הראשונה (נזכור בהודמנוח זו שמה גדודים ההם נחלנו את ראשוני המדריכים והמפקדים של ההגנה) — בכל אלה יד ההגנה. נזכור את ניצול המסגרות שקמו אח"כ: המשטרה, המשטרה המעולה (שהפכה אח"כ חיל-הספר), הנוטרות, פלוגת הלילה של וינגייט, החטיבה היהודית הלוחמת ושאר היחידות במלחמת העולם השנייה. הירושה שקיבלנו מכל המאמץ הארגוני שצינתי ניכרת בימים אלה בכל פינה ופינה.

תנאי המחותר סייעו לא מעט לאימוץ היגיוני ואימונו של הפרט בכיוון מסוים, ובשורה הראשונה להכשרתו להכריע ולפעול גם ביחידות ועל דעת עצמו, וגם ביחידות קרב ועידות.

באותם התנאים התגבש גם הטיפוס של מפקד ההגנה — שעם כל צמצום רמתו המקצועית-הצבאית — קיפל בקרבו תכונות וטגולות יקרות. מפקד שכבש את אמן פקודיו וזכותו המוסרית לשלחם לקראת סכנה — בעיקר ואולי אך ורק — בכוח זכויותו ללכת בעצמו לקראתה, וכרגיל — בראש פקודיו.

ואעבור לשטחים אחרים: המאמץ המתמיד, מאמץ הנמלים (ימים ולילות) לצבור את הנשק — רובה לרובה וכדור לכדור, — לחשיג בכל דרכי הקניה והמשיכה בארץ ובחוץ-לארץ, להבריחו לארץ, לשמור עליו בכל המסיבות והגלגולים, לגנוז אותו במחסנים וב"סליקים" למיניהם ובכל אמצעי ההסתרה האחרים — ולהעבירו-להמציאו לכל בסיסי ההגנה בארץ.

פעולות שבוצעו בתנאים של הגבלות וסייגים חמורים — שהוטלו ע"י המסיבות המדיניות, העדיפות והחששות המדיניים המוצדקים ופעמים גם הבלתי מוצדקים.

נזכור עתה גם את התחלות החעשיה הצבאית (החעש"ה המפורסם) — המכנית והחיסית — שנעשו

תה החינוכית והארגונית של ההגנה (הטיולים, הסידורים, המסעות וכו').

בל יישכח חלקה של ההגנה בכיבוש ירקרקעות ובהקמת ישובים חדשים (העליות על הקרקע). רק בכוחה אפשר היה לבצע גם בזמנים רגילים וב יחוד בתקופות החירום של יסוד ישובי חומה ומגדל, בימי חוק הקרקע של הספר הלבן, ובשנות הנפתור לים עם השלטון הבריטי חרף התנגדותו הפעילה או הפאסיבית.

קינאנו לאחדותו ויחידותו של הארגון, ועשינו מאמצים בלתי פוסקים לשתף את כל הישוב, על כל שכבותיו — באחריות להגנה מבחינה תקציבית, נפשית, מדינית ומוסרית. בחוסר כל מסגרת מדינית מחייבת הגענו למפעלי כופר הישוב ומגבית ההתייחסות אימצנו את כל כוח המחשבה וההסברה שלנו למען חוק את הכרת חברי ההגנה לראות את עצמם כחברים בארגון המהווה זרוע מגינה של הישוב המאורגן, מכשיר הכוח להגשמת מטרותיה המדיניות של ההסתדרות הציונית וגרעין הצבא הלאומי בעתיד. בדרכנו זה, לחנך את ההגנה לזיקה מוחלטת לריבונות הלאומית — היו לנו נפתולים קשים, מרים ובלתי פוסקים עם הפרישה על כל גלגליה, ומאידך — בנטייתם של חוגים מסויימים לשוות להגנה אופי של מכשיר להגנה עצמית בלבד — גטול כל תפקיד ואופק מדיניים-ציוניים. וכשם שכפסנו את ההגנה לריבונות הלאומית — כן חינכנו אותה לאי-תלות גמורה בשלטון הזר, הבריטי או אחר, ובזרים בכלל, כל זרים שהם.

וכל זאת עשינו בתנאי מתחרת, פעמים חמורים יותר, פעמים קלים יותר, אך תמיד תנאי מתחרת. תוך יחס עדין מתמיד מצד השלטון הבריטי; פעמים פעיל יותר ופעמים פסיבי-מוסר וזורב לעת-מצוא. יחס עדין שמגיע בתקופות מסוימות לרדיפות חמורות ולנסיון של מסע השמדה נגד ההגנה לאחר ה-29 ביוני 1946. (אכן, נסיון שנכשל או ביתר דיוק התר נפץ והתגון אל מול התנגדות ההגנה, הישוב וה תנועה הציונית).

נסיון תנועות השחרור בעולם לא פסח גם על והגנה ואילו ניתן פה לחומות בתי הסוהר ומתנות המעצר בארץ היו יכולים לספר רבות על רבים רבים מאנשי ההגנה שהוטלו במאסר ובמעצר לתקופות קצרות וארוכות ע"י השלטון הזר והצורך.

תוך תנאים אלה התחלנו להקים את החטיבות המגוייסות-קבע שלנו — הפריש (1937), התייש המגוייס, ואח"כ הפלמ"ח (1941). אוכיר כאן —

להתחשב בתנאי המתחרת, וההכרח לרתק כוחות רבים להגנת הישובים דרכי התחבורה ביניהם. נזכור את המאמצים הבלתי פוסקים למוג ולרכו את הארגון מבחינה תקציבית (בחינה חשובה עד מאוד, שאחת ממגמותיה היתה לשחרר את צובדי ההגנה המקומיים מתלותם התקציבית בפרנסים מקומיים), וכמו כן לחשל את הארגון לחטיבה אחת מבחינה ארגונית ונפשית. נזכור את כל האמצעים שנקטנו בכפר ובעיר כדי ליצור שלשלת אחת של הארגון הארצי. כמה נפתלנו ועל אלו קשיים פנימיים היה עלינו לגבור, עד אשר מתוך התאים המצומצמים, המקומיים, הנפרדים (הנאבקים לעתים על "האבטונומיה" שלהם) הצלחנו ליצור את הארגון הארצי של ההגנה, ואיך, בשלב מסויים, הקימונו את עוצרו של המטה הארצי, ראשית מצערה, ראשית צנרעה — אך ממנה היסוד לבנין המטה הכללי של צבא הגנה לישראל.

וגם מחשבתנו הטקטית צמחה צעד אחרי צעד, שלב אחרי שלב ניצלנו במידת-מה (בדאי במידה בלתי מספקת) את הנסיון הצבאי בעולם, וניסינו להתאימו לתנאי חיינו ומאבקנו בארץ. אך בעצם צמחה במחשבה הטקטית ורחבו אופקיה עם גידול הישוב מתפשטותו, עם גידול כוחו וגידול כוח ההגנה.

התחלנו כידוע מהשמירה וההגנה על הנקודות עוד זכורים לנו החומות במושבות פיק"א, גזרי התל בישובים, הקמת בניני ההגנה המרכזיים, עם זאת ההגנה מסביב לישובים, השקידה על סלילת כבישי-בסתון, בנין ברכות-המים לתצפית ולאגירת ריביות של מים וכו' וכו'. חרגנו אח"כ מתחומי הנקודה להגנה על רכושנו ושדותינו. התקדמנו מהגנה על הנקודה-האזור, לשיטת הגנה גושית, סתונית וגלילית, והגענו לתכניות על הגנה ארצית. וכן חרגנו שלב אחרי שלב מתחומי ההגנה הסטטית-הסבילה, לתחומי ההגנה הדינמית-הפעילה, המגיבה ופדיונית. החל מהיחידות "הנודדות" שהתארגנו בימי מאורעות לעת-מצוא כלה ביחידות המגוייסות-קבע שעוד תוכרנה להלן. תנאי המתחרת והצמצום בכוח זאת חייבו פיתוח מיוחד של פעילות קרבית בלילה. הורשנו לצבא הגנה לישראל את גרעיני שירות המודיעין, ועל גבי גרעינים אלה של שירות-המודיעין עין — השיי המפורסם — צמח שירות המודיעין של צבא ההגנה.

יותר מזאת, עצם התאקלמותנו בארץ, הכרתה האינטימית על שביליה, הרייה ועמקיה, והכרת העריבים השוכנים בה — דורגנו בסידה רבה ע"י פעול-

השלטון הבריטי ביתר-שאת — עד שהסתלק מן הארץ אחרון החיילים והפקידים של השלטון הזר. פרשה מיוחדת היא פרשת השתתפותנו במלחמת העולם השנייה למיגורו של היטלר ולהצלת שרידי העם באירופה: השתתפות גלויה — בכוח המוני המת-גדבים לחילות היבשה, הים והאוויר, ונסתרת — בהקמת קבוצות נבחרות של צנחנים ולוחמי-מחתרת. תפקיד מכריע מילאה ההגנה בעיצוב דמותן של היחידות היהודיות, בעמידה על זכות החייל העברי להופיע בחזית-הקרב תחת דגלו, בהקמת החטיבה היהודית הלוחמת ובמילוי משימתה ההיסטורית. רק בכוחה והשראתה של ההגנה היו כל אלה לאשר היו.

עד יסוד המדינה היתה ההגנה אולי החישוק הציבורי העיקרי שאיחד וליכד וגיבש במידה מכסי-מלית את החוגים השונים בישוב. יותר מכל חישוק אחר, יותר מכל מסגרת אחרת היה חישוק ההגנה — זה שריתק וחישק לחטיבה אחת אנשים ממעמדות ומפלגות שונים ואישים שונים — וגם בלתי מפלג-תיים — בכלל אלה אנשים שלא היתה להם שום מפלגה אחרת בלתי אם „מפלגת ההגנה”. ואגב — כמה מהם נתקרבו לפעילות ציבורית פוריה וחלוצית רק ע”י שייכותם להגנה. כאן במסגרת ההגנה נפגש היהודי עם אחיו — כיהודי — וכיהודי בלבד. —

*

— — — קרוב לוודאי — בכל זאת — שעיקר הילוושה היתה זו הנפשית-הרוחנית. כונתי לפי-תוח תכונות-נפש מסויימות, כוחות-נפש מסויימים ולפיתוח כוחות-גוף וסגולות-גוף, המהוים בצירופם את היסוד בעיצובו של האדם היהודי החדש — בן המולדת — הנכון ללחום על חירותו האישית ועל חירות עמו עד אחרית כוחותיו, ובשעה של הכרח אחרון — לתת את חייו. בתוך המאבק הזה, בתוך הפעולה הזאת, קם והתחנך הטיפוס החדש של המגן הלוחם. על ברכי החינוך הזה גדל הדור הצעיר של הלוחמים שעשו את עיקר המלאכה במלחמת חירותנו. — — —

*

— — — אך אל נשלה את עצמנו. אלמלא מעט הציוד שצברנו באחרית מאמצינו ובכל הדרכים — גם כוח הרוח לא היה עומד לנו. יתכן (ואני מאמין בזאת) שלא היינו מתכופפים — אך היינו נשברים. יתר על כן: היינו עלולים להישמד. כוח האדם, כוח הרוח, זקוק לכוח הנשק, ובהזדמנות זו של פגישת חברים רוצה הייתי שנשאל את עצמנו: היש לנו באמת יסוד-מה להיות

אגב — את הנסיון להקים פלוגות קבע בעמק-הירדן ביזמתם של אנשי הגוש (1939). כל אלה עשינו תוך חיפוש דרך לקיים מבנים מגוייסים (מעין צבא מגוייס במחתרת) בתוך הדלות האיומה בה התלבטנו; ובמידה ידועה על ידי צירוף עבודה ואימונים והטלת המעמסה על המשקים החקלאיים. וזאת בתוך סבך המכשולים והמכשילים הפנימיים והחיצוניים, — מתוך תגובה על צרכים מתחדשים ומתוך תפיסה ותחושה מרחיקות-ראות של ימי ההכרעה הקרבים. נזכור את התפקידים המכריעים שמילאה חטיבת הפלמ”ח המגוייסת בהעפלה, בהתמודדות עם השל-טון, בחדשים הראשונים למלחמת-חירותנו, ובשסחים רבים, רבים אחרים. — — —

עלי להזכיר שאת רשת הקשר האופטי בארץ ואת רשת האלחוט-בארץ ומחוצה לה הקימונו בתקופת ההגנה, ו„תנועת המרי העברי” (קרי ההגנה) היא שהקימה את תחנת השידור הבלתי ליגאלית של „קול ישראל” שעברה אח”כ בירושה למדינת-ישראל. גם גרעיני השירותים האחרים: עזרה-ראשונה (גרעין השירות הרפואי), תחבורה ועוד, הקימונו בתקופת ההגנה.

במשפט אחד אזכיר את כל הפרשה הכבירה והנהדרה של השתתפות ההגנה והפלמ”ח במפעל ההעפלה: ב„הורדה” המוגנת של העולים עד הבאתם למקומות מבטחים, בליווי-ספינות, בימאות, בקשר האלחוטי וכו’ וכו’. ובהזדמנות זו גם את הנסיונות המעטים לאמן את העולים אימון צבאי-ראשוני בארצות מוצאם וליסד תאים של הגנה עצמית בתפוצות-הגולה הזקוקות להגנה (במזרח ובמערב) — לפני המלחמה העולמית, בימי המלחמה ולאחריה.

*

החל מפרסום הספר הלבן (מאי 1939) שימשה ההגנה את התנועה הציונית במאבקה הפוליטי, הצבאי והתעמולתי נגד המדיניות האויבת של הממשלה הבריטית. פעמים בשמה המפורש, פעמים בשמות מושאלים: „משמר-העם”, „תנועת המרי העברי” וכו’. ההפגנות המדיניות המאורגנות, שידורי „קול ישראל” מהמחתרת, מאבק ההעפלה והפעולות הצמודות לה, פעולות ההטרדה והחבלה נגד השלטון הבריטי („הפוס” — פעולות מיוחדות) וכו’ — כל אלה בוצעו ע”י ההגנה בפקודת המוסדות הלאומיים. המלחמה נגד היטלר שינתה את צורת המאבק הזה, אך לא ביטלה אותו. עם סיום המלחמה בהיטלר ולכשהתברר שהמדיניות העויינת של בויין בשארה בעינה — נתחדש המאבק של ההגנה נגד

חשובים יותר — דוחקים יותר. אהיה האחרון של
 אעריך במידה מספקת את מפעלי ההתישבות, הבני
 החינוך וכו' שלנו. כל אשר הושג — הושג במאמץ
 משולב שההגנה היתה רק חלק ממנו. אך להשיג
 משהו בשטח ההגנה אפשר היה (פרט לימי-החירום)
 — רק הודות לאותם החברים „המשוגעים“ לדבר —
 ובסיועה של שכבת מנהיגות ציונית מצומצמת
 למדי שעמדה לימין ההגנה וטרחה לסייע לה מתוך
 הבנה מעמיקה ומרחיקה של תפקידיה החיוניים יום-
 יום ושל שליחותה ההיסטורית לעתיד-לבוא — בבוא
 ימי ההכרעה.

רק בשנים האחרונות (את מספרן אפשר למנות
 במנין האצבעות של כף יד אחת) — נפקחו העיניים
 והכל ראו שענין זה הוא עיקר העיקרים. ואז
 זינקנו בבת אחת קדימה.

ודוקא אותם „המשוגעים“ לדבר שהזכרתי —
 היו אלה שבתוכם חי כל השנים בחריפות-יתר אותם
 האינסטינקט המיוחד שחש הן בסכנות האורבות יום-
 יום והן בהתקרבות הקטסטרופה הבלתי גמעת. הם
 שהתריעו במידה שזה נגד העיוורון שבשאננות וה-
 שכחה ונגד הסכנות שבבהלה. והם אלה שהזהירו
 וחזרו והזהירו, ולעתים קרובות נראו כטרדנים
 ואפילו כמגוחכים. היו בודדים והיה קולם לעתים
 כ„קול קורא במדבר“.

פעלנו בשתי חזיתות אויב עיקריות:
 החזית הבריטית והחזית הערבית. הבה נסתכל לא-
 חור וננסה להעריך: הנכון היה הקו „האסטרטגי“
 שלנו בנפתולינו עם אויבינו? קו שתכנו היה: אי-
 מוצ' כל כוחנו ללוח וללהבטיח את מפעל הבנין הציוני-
 אגב שמירה מפסימלית על טוהר נשק-ההגנה. ומאין
 דד — הימנעות מכל „פרובוקציה“ מיותרת במגמה
 ברורה ומכוונת להתחמק עד קצה גבול האפשרות
 מהתמודדות ישירה — התמודדות שמוכרחה היתה
 להסתיים בהכרעתנו — אילו פרצה קודם זמנה. אכן,
 עד פרסום הספר-הלבן של 1939 — עוד היה מרחב-
 מה להיאבק על בסיס חוקי. מאז פרסומו ניטל
 הבסיס הזה והוטלנו בעל כרחנו לתוך התמודדות.
 דומני שאם נסתכל לאחור נינכח
 שהקו שלנו, מבחינה היסטורית —
 היה הקו הנכון.

כך המשכנו בעבודתנו ומאבקנו עד אשר בעק-
 בות צמיחת כוחותינו הפנימיים ובמסיבות היסטור-
 ריות-פוליטיות מסויימות — פרצנו את המסגרת הכר-
 בלת של השלטון הזר וכבשנו לעצמנו את עצמאותנו.

מרוצים מהירושה החמרית והרוחנית שהורשנו עלינו
 לנסות לענות על כך ביושר-לב גמור: מפעל ההגנה,
 מפעל האחריות לקיומו הפיסי של הישוב (במובנה
 הפשוט של המלה) — חייב אותנו לראות את המ-
 ציאות האכזרית כמו שהיא — ללא מחיצות, מבלי
 לעטור אותה במליצות מעורפלות. בעבודתנו בהגנה
 למדנו להעריך את העיקר, לדעת מה העיקר בהקמת
 כוחנו ומה הטפל, לראות לעיקר ולחתור
 לעיקר-העיקרים. להעריך חשיבות המעשה
 החיוני — ולו גם המצומצם, והעדיף את המעשה
 ולו יהיה קטן בראשיתו על פני כל המליצות הרמות
 והנעלות. ומי יתן ויקרש צבאנו מן ההגנה:

את הראיה האכזרית של אמת-מציאותנו (גם
 לאחר יסוד המדינה).

את החתירה לגדולות מבלי לבזק לקטנות.
 את הבזק והשנייה ליהירות, להתראות ולריקנות
 המתנפחת — ל„טיח“.

את הכבוד האמיתי לחריצות, לעמל הפנה ולמופת
 האישי.

את הפשטות, הצניעות האמיתית (לא המתראה
 כלפי חוץ), והעדפת „עצם הענין“ (והחתירה ל„עצם
 הענין“) על פני כל חישובים אחרים.

את הזכויות האישיות וההתנדבות החלוצית שאין
 להן תמורה בשום אמצעים שלטוניים (וחשוב —
 כמובן — לאין ערוך שסוף-סוף נתונים אלה בדינו).
 זכויות והתנדבות החייבת ללוות את צבאנו אם
 חפצי-חיים אנו.

את רגש החברות לכל חייל — מבלי החנף לו
 ומבלי היכנע לחולשותיו.

את האחריות העליונה והליכוד המוחלט —
 לקראת קיום התפקיד העליון של הגנת מדינתנו
 וחירותנו.

את היותנו עצם מעצמו של העם — זרוע כוחו
 — אשר אחת שאיפתה לשרתו באמונה ולערוב לבט-
 חונו בתמצית יכולתה ומתוך דיכוי כל צל של יצר
 לכפות עליו את רצונה ושררתה.

את הרמת קרנו של מושג ה„שירות לעם“ —
 במובנו הטהור והממצה — לדרגתו העליונה, על מנת
 להחדירו בלב כל חבר בצבא הגנה לישראל.

הדגל חייב להיות שירות ולא
 שררה.

עד השנים האחרונות היה ענין ההגנה
 — עניינם של „משוגעים“ לדבר, כמעט של אנשים
 שלא מן הישוב. תמיד, תמיד היו בישוב עניינים

03/א/1

18.3.43

-567-

נוסח השבועה ל-אר.

הנני מצהיר, כי מתוך התנדבות אישית וזכרה חפזית אני נכנס לארגון-
ההגנה העברי בארץ-ישראל.
הנני נשבע לשמור אמונים כל ימי-חיי לארגון-ההגנה, לתפקוד ולתפקודיו,
במידה שהוגדרו באשיותיו ע"י הפקוד העליון.
הנני נשבע לעמוד כל ימי-חיי לרשותו של ארגון-ההגנה, לקבל על עצמי
ללא תנאי וללא סייג את עול משמעותי, ולעזר קריאתו להחליט לשרות עצמי
בכל עת ובכל מקום, לצוית לכל פקודותיו ולמלא את כל תורבותיו.
הנני נשבע למקדיש את כל כוחותי וצפי להקריב את חיי להגנה ולמלחמה על
עמית ועל מולדתי, על שנות-ישראל ועל נאמלי-ציון.

טכס ההשבעה לארגון ההגנה

„טכס השבעת המועמדים ומסירתם למפקדיהם ייעשה בתגיגות ובמעמד מסודר
הנפה או העיר, ובמעמד יתר המפקדים אשר יתמנו ע"י מפקדי החטיבות לקבלת
המועמדים שהוקצו לתם.

הטכס יסודר לחבורות של מועמדים בבת אחת והוא ייערך בחדר או באולם
מסודר כבסעיף 48 ומתקן לשיבת כל המועמדים. המפקדים המקבלים את הסירוגנים
ישבו בשורה הראשונה ולפי סדר דרגותיהם. המועמדים ישבו מאחוריהם. היקמת
יפקוד את כל הנוכחים ובהופיע הימפן או הימפע יקרא את כל הנוכחים לדום
וימסור להימפן (המפע) את כל המפקד.

הימפן (המפע) יקרא בפני הנוכחים את אשיות היאר. (בעמידה) ואת הפרק
השני של פקודה זו (בישיבה). וכן ישאל אם יש לנוכחים לשאול בקשר לדברים
שהקריא. יסביר ויענה על השאלות שנשאלו ולאחר זאת יודיע, כי בשם היפ. הנ.
הוא עומד להשביע את כל הנוכחים כאן לברית אמונים ליאר. ויזהיר את הנוכחים
כי ברית זו נכרתה בין כל אחד מהם והיאר. לכל ימי חייו ולכן אם נמצא מישות
אשר מהסס מוטב שיסתלק ברגע האחרון.

לאחר זאת יקרא את כל הנוכחים לעמידת דום ויקריא את נוסח השבועה
לפי טופס מיוחד מסוקים מסוקים, והמועמדים תחזרים על כל פסוק ופסוק אחריו.
בתום ההשבעה יקרא כל אחד מהמועמדים לשולחן ויחתום כמו ידו ובמעמדו
של הימפן על טופס נוסח השבועה.

לאחר זה יודיע הימפן על חלוקתם של המועמדים לחטיבות וימסרם לפקודת
המפקדים שנקבעו לקבלתם. הימפן עוזב לאחר זאת את האולם והיקמת קורא אז
את הנוכחים לעמידת דום. בזה מסתיים טכס ההשבעה. המפקדים שקיבלו את
סירותיהם יקבעו עם כל אחד את הקשר הדרוש, וימסרו אותם מהמקום בשקט ובסדר.
(מתוך סעיף 33 מפקודת החבורות לצע בעומר. תשי"א)